

SAĞLIK WEB SİTELERİNİN KULLANIM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ: ÖRNEK BİR UYGULAMA*

Özlem ÖZER¹

Fatih ŞANTAŞ²

Fatih BUDAK³

ÖZET

Sağlık alanında internetin kullanımı gün geçtikçe artmaktadır. İnsanlar, hem kendi sağlığı hem de çevresindeki kişilerin sağlıklarıyla ilgili web siteleri yardımıyla araştırmalar yapabilmekte ve ihtiyaç duydukları bilgilere kolaylıkla ulaşabilmektedir. Bu çalışmanın amacı, Bir Devlet Üniversitesi'nin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde görev yapan akademik personelin sağlıkla ilgili web sitelerini kullanım durumlarını belirlemek, web siteleri hakkında bilgilerini ve düşüncelerini değerlendirmek ve topluma öncü olan akademisyenlerin, sağlık web sitelerini kullanım düzeyini ortaya koyarak literatüre katkı sağlamaktır. Çalışma sonucunda akademisyenlerin internette en az bir defa sağlık bilgisi arama oranı %94 olarak bulunmuş, sağlıkla ilgili konularda interneti kullanma sebeplerinin başında bilgiye ulaşmanın kolay, ucuz olması ve daha az zaman alması seçeneği %88 olarak saptanmıştır. Sağlık web sitelerine güvenme oranı %5 iken, güvenmeme oranı %6 olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: E-Sağlık, İnternet, Sağlık Web Siteleri

A STUDY OF HEALTH WEB SITES' USAGE LEVEL: A CASE APPLICATION

ABSTRACT

Using internet in health sector increases day to day. People can search with the help of health web sites about both own and relatives health and access easily knowledge that need. The purpose of this study is academic staff's who work in Economic and Administrative Sciences of A State University determine using health web sites and evolution of their knowledge and consideration about web sites, academics that pioneer to community put forward using level to health web sites and contribute to the literature. At the end of study academic staff who search at least once health information at internet is found as 94%, and the main causes of internet using about health issue are option that accessing information is easy, cheap and less take time to 88%. While trusting ratio is found 5%, not trusting is found 6% to health web sites.

Key Words: E-Health, Internet, Health Web Sites

*19-22 Nisan 2012 tarihinde Kapadokya'da düzenlenen 7. Uluslararası Sağlık Bilişimi ve Biyoenformatik Sempozyum'unda (HİBIT) poster bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Arş. Gör. Hacettepe Üniversitesi İİBF Sağlık İdaresi Bölümü, ozlem.ozer@hacettepe.edu.tr

² Arş. Gör. Hacettepe Üniversitesi İİBF Sağlık İdaresi Bölümü, fatih.santas@hacettepe.edu.tr

³ Arş. Gör. Hacettepe Üniversitesi İİBF Sağlık İdaresi Bölümü, fatih.budak@hacettepe.edu.tr

Giriş

TCP/IP protokolünü kullanarak dünya genelindeki bilgisayarları birbirine bağlayan bir sistem (<http://dictionary.reference.com/browse/internet>) olarak tanımlanabilen internet, hızlı bir bilgi sağlayıcı olması nedeniyle sağlıkla ilgili bilgi elde etmede yaygın olarak kullanılmaktadır. Sağlık alanında internet kullanımının yaygınlaşmasına paralel olarak sağlık web sitelerinin sayısının da gün geçtikçe arttığı görülmektedir. Bireyler internetin küresel yapısına bağlı olarak buldukları ortamdan kolaylıkla sağlık sitelerine erişebilmekte; genel sağlık bilgisi, hastalıklar, tedavi seçenekleri, ilaçlar gibi pek çok konu hakkında internetten bilgi aramaktadırlar (Demirel vd., 2009:3). Sağlık web sitelerini kullanarak elde ettikleri bilgiler sayesinde de hem kendi sağlıkları hem de çevresinde bulunan kişilerin sağlıkları hakkında bir fikir edinebilmektedirler.

Bu çalışma, Bir Devlet Üniversitesi'nin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde görev yapan akademik personelin sağlıkla ilgili web sitelerini kullanım düzeyini saptamak ve web siteleri ile ilgili bilgi ve düşüncelerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Konuyla ilgili ülkemiz dışında benzeri bir çok çalışma literatür kapsamında yer alırken, ne yazık ki Türkçe kaynak olarak benzeri çalışmalara çok fazla rastlanılamamıştır. Bu yüzden çalışmanın literatüre önemli derecede katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

E- Sağlık ve Sağlık Web Siteleri

“E-Sağlık” sağlık hizmetlerinin temel olarak bilgi iletişim teknolojileri aracılığıyla elektronik metot ve araçlar kullanılarak sunulmasını ifade eden şemsiye terimdir (Yurt, 2008). Diğer bir ifadeyle e-sağlık, yeni iletişim teknolojilerinin tüm işlevlerinin hizmete sunulması, hastaların tedavisinde, sağlık hizmetlerine çabuk ve kolay ulaşılmasında, sağlık sektöründe yer alan tüm paydaşlara nitelikli, verimli ve etkili hizmetlerin sunumunda kullanılması anlamına gelmektedir (Cengiz, 2007:293). Sağlık Bakanlığı e-sağlık kavramını; bilgi ve iletişim teknolojilerinin tüm fonksiyonlarının vatandaşların ve hastaların sağlığının iyileştirilmesinde ve sağlık hizmetlerine ulaşılabilirliği artırmak, sağlık sektöründe yer alan tüm paydaşlara

kaliteli, verimli ve etkili hizmetlerin sunumu için kullanılması şeklinde tanımlanmaktadır (Aydın, 2004:26).

Haftanın yedi günü, yirmi dört saat erişilebilir konumda olması ve birçok uygulamanın ücretsiz olması nedeniyle web siteleri sağlıkla ilgili diğer tüm aktivite ve hizmetlerden ayrılmakta ve bu sitelerin toplumda dezavantajlı gruplar için kolektif hareket alanları olarak fonksiyon görme olasılığı vardır (Örneğin, AIDS tanısı almış insanlara destek sağlayan topluluklar). Dünyada 2011 yılı itibarıyla yaklaşık 2 milyar internet kullanıcısının olduğu (%30,2) bildirilmektedir (<http://www.internetworldstats.com>). İnternette sağlıkla ilgili yapılan araştırmaların her geçen gün arttığı görülmektedir. Dünya genelinde internette yapılan araştırmaların % 4,5'i sağlıkla ilgilidir (Briggs, 2008). İnternet yoluyla coğrafik engeller ortadan kaldırılarak kişilerin sağlık bilgilerine ulaşımı sağlanmaktadır. Yapılan bir araştırmada katılımcıların %41'inin bilgi edinmek amacıyla doktorların bürolarına gitmeyi zaman kaybettirici bir faaliyet olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır (Bovi ve CEJA, 2003:48).

E-sağlık uygulamaları, sağlık hizmetleri sunumunda birçok faydayı beraberinde getirmektedir. Sağlık bakım maliyetlerinin düşmesi, hizmet sunumunda ve kaynak dağıtımında etkinlik, sağlık personeli arasında iletişimin artması, kırsal alanda oturma ya da ulaşım güçlükleri gibi nedenlerle sağlık hizmetine ulaşmada zorluk çeken vatandaşların sağlık hizmetlerinden faydalanabilmesi, sağlık personelinin ve vatandaşların bilgiye daha kolay erişebilmesi bu faydalardan bazılarıdır (Özata, 2009:444).

İnternet kullanımının evrensel olmadığı ve internetin sağlık hizmetlerinin kullanımında çok fazla etkisinin olmadığını ortaya koyan çalışmalar da vardır (Baker, 2003:2402). Yapılan bir çalışmada; genç, eğitim seviyesi yüksek, uzun dönemli hastalığı veya sakatlığı olanların ve sağlık durumunu değerlendirmek isteyenlerin sağlık web sitelerini daha çok kullandıkları belirlenmiştir. Yine aynı çalışmada, sağlıkla ilgili bilgi arama oranlarının erkeklere oranla kadınlarda daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Andreassen, 2007:1).

E-sağlık hizmeti verenlerin web sayfalarında genel anlamda sağlık sorunları üzerine ücretsiz olarak yazmak ve acil durumlarda nerelere/nasıl başvurulabileceğine dair bilgilerini paylaşma zorunlulukları bulunmaktadır; çünkü coğrafi ya da kişisel özelliklerden kaynaklanan bazı nedenler yüzünden (zamanında) sağlık hizmetine ulaşamayanlar için, internetteki bu bilgiler yeri geldiğinde yaşamsal öneme sahip olabilmektedir. İnternet sağlık hizmetleri, kullanıcı tarafından sağlık web sitesi üzerinden ulaşılabilen tüm hizmet ve aktivitelerdir. Çok geniş bir kapsamı olan bu hizmet ve faaliyetler arasında; sağlık ürünleri, sağlık hizmetleri ve enformasyonu, sağlık uzmanları ve sağlık planlarına erişim fırsatları, özel sağlık enformasyonu araştırması, kişisel değerlendirme seçenekleri ve aktiviteleri, bültenler, sohbet odaları (uzmanların katılımıyla veya katılımı olmaksızın) vermek mümkündür (Erdal ve Erdal, 2001:4). Doktorlar tarafından geliştirilen sağlıkla ilgili internet siteleri bilgi veren siteler ve interaktif siteler olmak üzere iki kategori altında sınıflandırılabilir. Bilgi veren siteler genel olarak doktorların uygulamaları ve tedavi seçenekleri hakkında geniş çaplı bilgi verir. İnteraktif sitelerinde ise, oluşturulan forumlar yoluyla kişilere istedikleri konuyla ilgili doktorlar tarafından spesifik sağlık bilgileri verilmektedir (Bovi ve CEJA, 2003:48).

İnternet, bütün kullanıcılarına sınırsız bir bilgi kaynağı olarak hizmet vermeyi sürdürmektedir. Ancak internetin yeterince düzenli ve güvenli olmayışından dolayı, web sitelerinin sunduğu bilgilerin doğru olup olmadığı da kullanıcılar tarafından anlaşılammaktadır. Bu sorun internette yer alan sağlık siteleri için de geçerlidir (Yeğenoğlu ve Sözen, 2007:47).

İnternet kullanıcılarının, internetin ortaya çıkardığı risklerinden korunabilmek için bazı noktalara dikkat etmesi gerekmektedir: İnternet kullanıcıları, internette elde ettiği sağlık bilgisinin kaynağını araştırmalı, hızlı ya da mucizevî tedavi sunan web sitelerine karşı dikkatli olmalı, sağlık profesyonelleriyle bu bilgileri tartışmalı, bilimsel bir dayanağı olmayan hastalık hikâyeleri sunan sitelere inanmamalı, sağlık profesyonelleri tarafından hazırlanmayan, hükümet, araştırmacı, bilim adamı desteği sunmayan ya da güvenilir bir kuruma ait olmayan sağlık web sitelerinden kaçınmalıdır (Demirel vd., 2009:14).

Sağlık web siteleri akıcı, anlaşılır bir dilde hazırlanmalı, kişisel bilgilerin güvenliği sağlanmalıdır. Özellikle, sağlık alanında bilgi arayanlar için tıbbi terminolojiden arındırılmış, anlaşılır ve güvenilir sağlık web sitelerine ulaşmak önemlidir (Demirel vd., 2009:13). İnternet ortamında bulunan ve denetlenemeyen pek çok bilgi içerisinde doğrudan insan yaşamını etkilemesi nedeniyle sağlık bilgisi oldukça önemlidir. Sağlık bilgilerinin doğru, tarafsız, güvenilir ve güncel olmasının yanı sıra, sunulan bilginin sağlık alanında herhangi bir eğitimi olmayan kişilerce de anlaşılır olması gereklidir. Türk sağlık sitelerinde sunulan bilgilerin anlaşılabilirliği üzerine yapılan bir çalışmada, sağlık web sitelerinde sunulan bilgilerin anlaşılabilirliğinin düşük olduğu tespit edilmiştir (İşleyen vd., 2005:140).

Materyal ve Yöntem

Çalışma, Bir Devlet Üniversitesi'nin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde görev yapan akademik personelin sağlıkla ilgili web sitelerini kullanım düzeyini saptamak ve web siteleri ile ilgili bilgi ve düşüncelerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın evrenini 198 kişi oluştururken, örnekleme 100 kişiden oluşmaktadır. Çalışmaya katılmayı kabul eden akademisyenlerin oranı ise %50,5 olarak belirlenmiştir. Çalışmanın verileri geliştirilen anket yoluyla 2011 yılının Kasım ayı süresince toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 15.0 programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmış ve değerlendirilmiştir. Çalışmada, verilere ilişkin frekans/sıklık dağılımları verilmiş ve ki-kare testi uygulanmıştır.

Bulgular

Elde edilen veriler sonucunda araştırmaya katılan akademisyenlerin %47'si 21-30 yaş arasında iken %28'inin 31-40 yaş arasında olduğu, cinsiyet dağılımlarında %55'inin kadın ve %45'inin erkek olduğu, medeni durumları dikkate alındığında ise %49'unun evli, %49'unun bekâr olduğu belirlenmiştir. Fakülte bünyesindeki bölümlerde çalışmaya katılan akademisyen oranı %20'lik katılımlarıyla Sağlık İdaresi ve İktisat bölümlerinden olurken bu oran en düşük %3 ile Uluslararası İlişkiler bölümünde görülmektedir. Araştırmaya katılan akademisyenler arasında görev unvanı olarak %55'lik bir oranla Araştırma Görevlileri ilk sırada yer alırken, bu oran Yardımcı Doçentlerde %3 'lük oranla en düşük seviyede gözlemlenmiştir.

Tablo 1. Ankete Katılanların Demografik Özellikleri

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yaş		
21-30	47	47,0
31-40	28	28,0
41-50	21	21,0
51-60	2	2,0
61-70	2	2,0
Toplam	100	100,0
Cinsiyet		
Kadın	55	55,0
Erkek	45	45,0
Toplam	100	100
Medeni Durum		
Evli	49	49,0
Bekar	49	49,0
Boşanmış	2	2,0
Toplam	100	100,0
Görev Yapılan Bölüm		
İktisat	20	20,0
İşletme	19	19,0
Maliye	10	10,0
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	8	8,0
Uluslararası İlişkiler	3	3,0
Sosyal Hizmetler	7	7,0
Sağlık İdaresi	20	20,0
Aile ve Tüketici Bilimleri	13	13,0
Toplam	100	100,0
Görev Unvanı		
Profesör Doktor	10	10,0
Doçent Doktor	14	14,0
Yardımcı Doçent Doktor	5	5,0
Doktor	6	6,0
Öğretim Görevlisi	10	10,0
Araştırma Görevlisi	55	55,0
Toplam	100	100,0

Tablo 2'ye göre çalışmaya katılan akademisyenler arasında interneti günlük kullanma süresi %46'lık oranla 4-6 saat dilimi en yüksek olarak belirlenirken, %3'lük oranla 1 saat ve daha az süre ise en düşük olarak belirlenmiştir. Görev unvanlarına göre interneti günlük kullanma süresi ki kare testi ile analiz edildiğinde sonuç $p=0,02<0,05$ olarak çıktığı için anlamlı bulunmuştur. Akademisyenler arasında

internet kullanımını %97 gibi yüksek bir oranla bilimsel araştırma yapma amacını güderken, sohbet ve oyun için kullanım ise %13 ve %10 oranları ile en düşük seviyede olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. Ankete Katılanların İnterneti Kullanımı İle İlgili Özellikleri

İnterneti Günlük Kullanma Süresi	Sayı (n)	Yüzde (%)
1 saat ve daha az	3	3,0
2-3 saat	30	30,0
4-6 saat	46	46,0
7 saat ve daha fazla	21	21,0
Toplam	100	100,0
İnterneti Kullanma Amacı		
Sohbet	13	13,0
İletişim (e-posta)	90	90,0
Alışveriş	30	30,0
Bilimsel Araştırma Yapma	97	97,0
Haber Takibi	77	77,0
Bankacılık İşlemleri	61	61,0
Oyun	10	10,0
Diğer*	3	3,0

*Bilgi Edinme, Networking, İdari İşler

Tablo 3'te araştırmaya katılan akademisyenler arasında internette en az bir defa sağlık bilgisi arayanların oranı %94 iken, daha önce internette hiç sağlık bilgisi aramayanların oranı %6 olarak görülmektedir. Akademisyenlerin e-sağlık kapsamında verilen hizmetlerden haberdar olma oranı %16 iken, bu hizmetlerden haberdar olmayanların oranı %61 olarak dikkatleri çekmektedir. Ayrıca çalışmaya katılan akademisyenlerin görev unvanlarına göre e-sağlık kapsamında verilen hizmetlerden haberdar olma durumları çapraz tablo yardımıyla ortaya konulmuştur. Buna göre %43,8'lik oran ile e-sağlık kapsamında verilen hizmetlerden haberdar olma oranı araştırma görevlilerinde en fazla iken bu oran doçentlerde %31,3 profesörlerde %18,8 yardımcı doçentlerde %6,3 doktor ve öğretim görevlilerinde %0 olarak belirlenmiştir. Yapılan ki-kare testi sonuçlarına göre ise $p=0,22>0,05$ olduğu için görev unvanlarına göre e-sağlık kapsamında verilen hizmetlerden haberdar olma durumu arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı sonucuna varılmıştır. Görev yapılan bölüme göre e-sağlık kapsamında verilen hizmetlerden haberdar olma durumları ki-

kare testi ile incelendiğinde ise sonuç $p=0,028<0,05$ olarak bulunduğu için ilişki anlamlıdır.

Tablo 3. Sağlıkla İlgili Olarak İnternet Kullananların İnterneti Kullanım Özellikleri

İnternette Sağlık Bilgisi Arama Durumu	Sayı (n)	Yüzde (%)
İnternette en az bir defa sağlık bilgisi aradım	94	94,0
Daha önce hiç sağlık bilgisi aramadım	6	6,0
Toplam	100	100,0
E-Sağlık Kapsamında Verilen Hizmetlerden Haberdar Olma Durumu		
Evet	16	16,0
Hayır	61	61,0
Kısmen	23	23,0
Toplam	100	100
Sağlıkla İlgili Konularda İnterneti Tercih Etme Nedeni		
Bilgiye ulaşmanın kolay, ucuz olması ve daha az zaman alması	88	88,0
Sağlıkla ilgili sormaya çekinilen konular hakkında bilgi alabilmek	19	19,0
Ulaşılan bilgilerin çeşit ve miktarının fazla olması	44	44,0
Aynı sağlık sorununu paylaşan kişilerle daha kolay iletişime geçebilmek	21	21,0
Diğer**	1	1,0
Sağlıkla İlgili Olarak İnterneti Kullanma Amacı		
Hastalıklarla ilgili bilgi almak	85	85,0
Gıdalar-beslenme ve diyet ile ilgili bilgi almak	29	29,0
Tedavi yöntemleri ve seçenekleri ile ilgili bilgi almak	57	57,0
Kişisel bakım ile ilgili bilgi almak	20	20,0
Muayeneye gitmeden önce var olan hastalık belirtilerine yönelik ön bilgi edinmek	40	40,0
Hastane ve doktor seçimi ile ilgili bilgi almak	52	52,0
Spor ve formda kalma ile ilgili bilgi almak	17	17,0
Alternatif tıp (akapunktur, kaplıca, şifalı bitkiler vb.) ile ilgili bilgi almak	13	13,0
Yayın ve literatür takibi	22	22,0
Online olarak hastalık veya sağlık durumu hakkında bir uzmandan tavsiye almak	7	7,0
Sağlık Bilgisini Kimin Sağlığı İçin Araştırıldığı		
Kendim	79	79,0
Aile Üyeleri	73	73,0
Akrabalar	27	27,0
Tanıdıklar	27	27,0
Sağlık Web Site Seçiminde Etkili Olan Faktörler		
Sağlık personeli tavsiyesi	14	14,0
Yakınların tavsiyesi	17	17,0
Görsel ve yazılı basın	18	18,0
İnternet arama motoru	79	79,0
Forumlar, internet destek grupları vb.	13	13,0
Diğer web sitelerinde bulunan reklamlar	2	2,0

** Sağlıkla ilgili bilginin çerçevesini çizebilmek

Sağlıkla ilgili konularda interneti tercih etme sebeplerinin başında %88'lik oranla bilgiye ulaşmanın kolay, ucuz olması ve daha az zaman alması gelirken, bu oran sağlıkla ilgili sormaya çekinilen konular hakkında bilgi alabilmek hususunda %19 gibi düşük bir oranla son sırada yer almaktadır. Sağlıkla ilgili olarak interneti kullanma amaçları arasında hastalıkla ilgili bilgi almak %85'lik oranla birinci sırada yer alırken, bu amaçlar arasında online olarak hastalık veya sağlık durumu hakkında bir uzmandan tavsiye almak %7'lik oranla son sırada yer almaktadır. Çalışmaya katılan akademisyenlerin internet üzerinden yaptıkları sağlık bilgisi araştırmalarını %79 oranla kendileri için ve %27'lik oranla da tanıdıkları için gerçekleştirdikleri görülmektedir. Sağlık web sitesi seçiminde etkili olan faktörler arasında %79'luk oranla internet arama motoru ilk sırada, diğer web sitelerinde bulunan reklamlar %2'lik oranla son sırada yer almaktadır.

Tablo 4'te akademisyenlerin sağlık web sitelerine güvenme oranı %5 iken, güvenmeme oranı %6 olarak belirlenmiştir. Burada dikkat çeken husus, web sitelerine kısmen güvenenlerin oranının %83 olarak belirlenmesidir. Görev unvanlarına göre sağlık web sitelerindeki bilgiye güvenme durumu ki-kare testi ile analiz edildiğinde ise $p=0,219 > 0,05$ olduğu için sonuç anlamlı bulunmamıştır. Sağlık web siteleri ile ilgili güvensizlik oluşturan nedenler arasında, sitenin içerdiği bilgilerin nereden alındığının belirtilmemiş olması %72'lik gibi yüksek bir oranla ilk sırada yer almaktadır. Diğer seçeneğini işaretleyen katılımcılar; internet tabanlı bilgilerin güvenilirliğinin belirli bir dayanağı olmaması, web sitelerindeki bilgilerin doğrulama şansının olmaması, doktorun vermiş olduğu bilgilerin web sitelerindeki bilgilere oranla daha doğru olması gibi nedenlerden dolayı web sitelerine güvenmediklerini belirtmişlerdir. Akademisyenlerin ziyaret ettikleri sağlık web sitelerindeki bilgileri kolaylıkla anlama oranı %53, kısmen anlama oranı %40 olarak belirlenmiştir. Sağlık web siteleri sayesinde sağlıkla ilgili istenilen bilgilere bazen ulaşma durumu %80 iken, bu bilgilere her zaman ulaşma oranı %14'tür. Sağlıkla ilgili olarak sağlık web sitelerinden beklentiler arasında, web sitelerinin hekim ya da konu uzmanları tarafından hazırlanması %78'lik oranla ilk sırada, site tasarımlarının ilgi çekici ve daha kolay kullanılabilir olması %12'lik oranla son sırada yer almaktadır.

Tablo 4.Çalışmaya Katılanların Sağlık Web Sitelerinin Teknik, İçerik vb. Niteliklerine İlişkin Yaklaşımları

Sağlık Web Sitelerindeki Bilgilere Güvenme Durumu	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	5	5,0
Hayır	6	6,0
Kısmen	83	83,0
Cevapsız	6	6,0
Toplam	100	100,0
Sağlık Web Siteleri İle İlgili Güvensizlik Oluşturan Nedenler		
Sitenin özensiz olması	30	30,0
Sitenin içerdiği bilgilerin nereden alındığının belirtilmemiş olması	72	72,0
Sitenin doğru bilgi sağlamaktan ziyade ticari amaçların ön plana çıkmış olması	44	44,0
Sitenin güvenilir bir organizasyona ait olmaması	41	41,0
Sitedeki bilgilerin doktordan alınan bilgilerle uyumlu olmaması	18	18,0
Sitenin yanlış olduğu bilinen bilgiler içermesi	17	17,0
Diğer	4	4,0
Ziyaret Edilen Sağlık Sitelerindeki Bilgileri Kolaylıkla Anlama Durumu		
Evet	53	53,0
Hayır	1	1,0
Kısmen	40	40,0
Cevapsız	6	6,0
Sağlık Web Siteleri Sayesinde Sağlıkla İlgili İstenilen Bilgilere Ulaşma Durumu		
Her zaman	14	14,0
Bazen	80	80,0
Hiçbir zaman	0	0
Cevapsız	6	6,0
Sağlıkla İlgili Olarak Sağlık Web Sitelerinden Beklentiler		
Web sitelerinin hekim ya da konu uzmanları tarafından hazırlanması	78	78,0
Güvenilir kuruluşlar tarafından düzenlenmesi	72	72,0
Kendi doktoru ile iletişim kurabileceği web sitelerinin olması	29	29,0
Web siteleri bilgilerinin daha anlaşılır olması	26	26,0
Web sitelerinin tasarımlarının ilgi çekici ve daha kolay kullanılabilir olması	12	12,0
Web sitelerinde kişisel bilgilerin güvenliğinin sağlanması	32	32,0
Sitedeki bilgilerin düzenli olarak güncellenmesi	63	63,0

Sonuç

Çalışmanın sonucunda, fakülte bünyesinde görev yapan akademik personel içersinde internette en az bir defa sağlık bilgisi arayanların oranı %94 olarak dikkat çekmektedir. İstatistikî değerlendirmede bu oran ortalamanın oldukça üstünde olup toplumsal bilgi düzeyi olarak öncü sayılabilecek akademisyenlerden beklenen bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışma neticesinde ulaşılan bir diğer sonuç ise, akademisyenlerin sağlık web sitelerine güvenme ve güvenmeme oranlarının %5 ve %6 olarak ortaya çıkması olmuştur. Burada dikkat çeken husus, web sitelerine kısmen güvenenlerin oranının %83 olarak gözlemlenmesidir. Sağlık web siteleri ile ilgili güvensizlik oluşturan nedenler arasında, sitenin içerdiği bilgilerin nereden alındığının belirtilmemiş olması %72'lik gibi yüksek bir oranla ilk sırada yer almaktadır. Bu da göstermektedir ki özellikle sağlık bilgilendirme sisteminde sağlam ve güvenilir kaynaklarla ifade edilmiş ulaşılabilir sağlık bilgileri, akademisyenler tarafından güvenilir olarak algılanacak ve sıklıkla takip edilecektir.

Araştırmada ayrıca, çalışmaya katılan akademisyenlerin görev unvanlarına göre e-sağlık kapsamında verilen hizmetlerden haberdar olma durumu ortaya konmuştur. Buna göre %43, 8'lik oran ile e-sağlık kapsamında verilen hizmetlerden haberdar olma oranı araştırma görevlilerinde en fazla iken bu oran doktor ve öğretim görevlilerinde %0 olarak son sırada yer almaktadır. Yapılan ki-kare testi sonuçlarına göre ise $p=0,22>0,05$ olduğu için görev unvanlarına göre e-sağlık kapsamında verilen hizmetlerden haberdar olma durumu arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı sonucuna varılmıştır. Görev yapılan bölüme göre e-sağlık kapsamında verilen hizmetlerden haberdar olma durumları ki-kare testi ile incelendiğinde ise $p=0,028<0,05$ olarak bulunduğu için ilişkinin anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Toplumumuzda öncü olarak nitelendirebileceğimiz akademisyenler üzerinde yapılmış olan bu araştırma sonuç itibariyle göstermektedir ki; akademisyenler arasında interneti kullanma oranı beklenildiği gibi oldukça fazladır ve bu kullanım esnasında diğer alanlarda olduğu gibi sağlık alanında da elektronik veriler ve kaynaklar, özellikle sağlık üzerine kurulu web siteleri, sıkça ziyaret edilmektedir.

Ancak sıkça ziyaret edilen bu web sitelerine güven seviyesi oldukça düşüktür. Bunun temel sebebi ise, web sitelerinde verilen bilgilerin sağlam kaynaklara dayandırılmıyor olmayışı olarak görülmektedir. Bu sebeptendir ki öncelikle sağlık alanında web sayfa çalışması yapan kurum ve kuruluşların, sayfa içerisindeki bilgilerin kaynağını seçmede ve göstermede daha dikkatli olması, bu sayfalara başvuru ve güven oranını pozitif yönde artırıcı bir etki olacaktır. Ayrıca e-sağlık kapsamında verilen hizmetlerin tanıtımının yeterli düzeyde sağlanması halinde, toplumsal olarak bu hizmetlerin daha fazla kullanılması mümkün olacaktır.

KAYNAKÇA

- ANDREASSEN, Hege; BUJNOWSKA-FEDAK, Maria; CHRONAKI, Catherine E.; DUMITRU, Roxana C.; PUDULE, Iveta; SANTANA, Silvina; VOSS, Henning; WYNN, Rolf (2007), "European Citizens' Use Of E-Health Services: A Study Of Seven Countries", BMC Public Health, Vol:7, Number:53, Page:1-7
- AYDIN, Sabahattin (2004). "Sağlık Bakanlığı Türkiye Sağlık Bilgi Sistemi Eylem Planı", <http://sbu.saglik.gov.tr/esaglik/eski/tsbs.pdf>, Erişim Tarihi: 03.04.2011
- BAKER, Laurence; WAGNER, Todd H.; SINGER, Sara; BUNDORF, Kate M. (2003), "Use of the Internet and E-mail for Health Care Information", American Medical Association, Vol:289, Page:2400–2406.
- BOVI, Amy M. ve CEJA. (2003), "Use of Health-Related Online Sites", The American Journal of Bioethics, Vol:3, Number:3 Page:48-52
- BRIGGS, Pamela (2008), "Designing Effective Health Web Sites", Per Ada Magazine, <http://www.perada-magazine.eu/pdf/1287/1287.pdf>, Erişim Tarihi: 03.04.2011
- CENGİZ, Serpil Aygün (2007), "İnternet ve Etik: Örnek Uygulama Alanı Olarak Sağlık İletişimi", XII. Türkiye'de İnternet Konferansı, 8-10 Kasım, 2007, Ankara.

DEMİREL, Mustafa; TEKİN, Ayşe; ÖZBEK, Sercan; KAYA, Esin (2009), “E-Sağlık Kapsamında İnternet Kullanıcılarının Sağlık Web Sitelerini Kullanma Durumu Üzerine Bir Araştırma”, Uluslararası Davraz Kongresi, 24–27 Eylül, 2009, Isparta.

ERDAL, Sedef; ERDAL, Murat (2001), “Yeni Teknolojilerin Sağlık Sektöründeki Etkileri ve İnternet Kullanımı”, Tıp Bilişimi Oturumu, 2 Kasım, 2001, İstanbul.

İŞLEYEN, Filiz; GÜLKESEN, Kemal Hakan; ZAYİM, Neşe (2005), “Türkçe WEB Sitelerinde Sunulan Sağlık Bilgisinin Anlaşılabilirliği”, 2. Ulusal Tıp Bilişimi Kongresi, 17–20 Kasım, 2005, Antalya.

ÖZATA, Musa (2009). “Sağlık Bakanlığı ve Sosyal Güvenlik Kurumu Tarafından Yürütülen E-Sağlık Projelerinin Sağlık Hizmeti Sunumuna Etkileri”, Journal of Azerbaijani Studies, Page:444–464.

“The American Heritage Dictionary of the English Language”, <http://dictionary.reference.com/browse/internet>, Erişim Tarihi:11.11.2011

“World Internet Usage and Population Statistics” <http://www.internetworldstats.com/stats.htm> Erişim Tarihi:11.11.2011

YEĞENOĞLU, Selen; SÖZEN, Bilge (2007), “Türkiye’deki Eczacılıkla İlgili Web Sitelerinin Bazı İlkeler Işığında Değerlendirilmesi”, XII. Türkiye’de İnternet Konferansı, 8–10 Kasım, 2007, Ankara.

YURT, Nihat (2008), “E-Sağlık ve Teletıp”, E-Sağlıkta Hukuk Çalıştayı, 26-28 Mart, 2008, Ankara.